

PRILOMSKI DNEVNIK

GLASILO OSVOBODILNE FRONTE ZA SLOVENSKO PRIMORJE

Leto 1. šte. 153 - Cena 3. lire

TRST, petek 9. novembra, 1945

Uredništvo in uprava, Piazza Goldoni št. 1-1.
Tel. št. 93806 93807, 93808. Rokopisi se ne vračajo

Veliko delo Sovjetske zveze

Poročilo podpredsednika Sveta ljudskih komisarijev Molotova

(Nadaljevanje)

V nadaljnjih vseh poročilih govori podpredsednik Molotov o priznanju anglo-sovjetske koalicije, med katerimi omenja tudi neuspešno londonsko konferenco. V zvezi s tem pravi: Toda anglo-sovjetsko-ameriška koalicija je tudi med vojno prestajala številne težave. Vendar je koalicija treh veljih vedno, čeprav ne zmerom od prvem poizkusu, znala najti pravi način rešitve vprašanj, za katerega je šlo v prid vseprothitlerjevske koalicije velikih in malih držav. Upoštevala je tudi, da je potrebno vedno bolj utrjevati sodelovanje med velikimi demokratičnimi državami.

Nadaljuje s poročilom o mednarodni organizaciji 'Združeni narodi' in pravi o njej: Nova organizacija tudi ne sme biti orodje v rokah katerekoli posamezne države, kajti zahteva katerekoli države na voljo vlogi v skupnih svetovnih zadevah je prav tako neosnovana kot zahteva po sodelovanju nadljudi.

V tretjem delu poročila govori o utrjevanju sovjetske države in razvoju sovjetske demokracije. V štiri leti vojni so se znova uresničile Lenineve besede: 'Nikdar ne bomo premagali ljudstva, čigar delavci in kmetje so v večini spoznali, občutili in videli, da branijo svojo sovjetsko oblast, oblast delavcev in kmetov, oblast, katere zmaga bo njim in njihovim otrokom zagotovila možnost, da uživajo vse dobrine kulture in vse pridobitve človeškega dela.' Govorni nam ugotovi, ki ga je dosegla Sovjetska zveza v mednarodnem pogledu: dosegla je s velikimi žrtvami in jih je dala sovjetski ljudstvu v zaledju in na bojiščih. Zaledje sovjetske zveze je bilo sposobno preskrbeti fronto z vsem potrebnim, posebno pa je to, da so bili kolhozci v veliki večini v vrstah Rdeče armade pa so kolhozni ljubljani temu zadovoljili vse potrebe države.

V tej vojni se je prijateljstvo ljudstev Sovjetske zveze še povečalo. O sovjetski demokraciji pravi: V delovanju naših brezštevilih delavskih, sindikalnih, industrijskih, kulturnih, športnih in drugih organizacij, v ustanovitvi kolhozov, ki združujejo več milijonov sovjetskih kmetov na obsevnem ozemlju Sovjetske zveze, v stalno naraščajočem socialističnem tekmovanju po tovarnah, delavnicah, kolhozih, sovjetskih po rudnikih po železnicih - vsepoved so pokazali razširjenosti resnično ljudske demokratičnosti, ki je ni mogoče poznati v starih časih in ki ne more obstajati v nobeni drugi državi, ki je razdeljena na razrede zatiralec in zatiranih, kar je sovjetska oblast v naši državi že davno odstranila.

Ko omenja dejstvo, da so sovjetski državljani morali daleč prekorajiti svoje domovine, poudarja, da je to dejstvo, da se vračajo sovjetski vojniki iz z veliko večjo ljubeznijo odlopijo domovine, potem ko so spoznali življenje drugod. Nadalje govori o nalogah, ki jih v drugih državah oblasti nimajo. O tem pravi: Sovjetska ustava amana za zločin vsako razširjanje mrže med plemeni in narodi, antisemitizem itd., prav tako, kakor je v našem tisku nedopustno proslavljati umore, plenitve in napilja proti ljudem. Te vrste omejitve so v pogojih sovjetske demokracije prav tako naravne kakor so na nasprotno v nekaterih državah docela nasprotno stvari. V nekaterih državah razumejo svobodo tiska in besede vedno tako, da se služabnikom in plačancem fašizma niti ni treba nadejati krinke za širjenje nebrzdane propagande napadalnosti in fašizma, čeprav so ljudstva v vseh delih sveta še plačala ogromen krvni davek in pomankanje za blazinost svetovne napadalnosti in fašizma, ki so ga prej dovoljevala.

V zadnjem delu poročila govori o prehodu Sovjetske zveze na mirno in neodvisno izgradnjo in uveljavitev, ki nastajajo v zvezi s tem. Uvodoma omenja, da bo morala Sovjetska zveza posvetiti veliko pozornost tistim delom Sovjetske zveze, ki so bili priključeni zopet v tej vojni k svoji domovini in katerih gospodarsko stanje je slabo. O nalogah pravi nadalje, da je treba reševati temeljne naloge razvoja narodnega gospodarstva. Posebno poudarja uresničitev nove Stalinove petletke, ki bo trajala od 1946. do 1950. leta in v kateri imajo načrt za obnovu in razvoj železniškega prometa, za dvig teže industrije, da bo držala preskrbitev s kovinami, premogom, petrolejem, lokomotivami, vagoni, traktorji, poljedelskimi stroji, avtomobili, različnimi ladnjami, električnimi razvalnimi in drugimi stvarmi. Nadalje poudarja še visoki razvoj tehnike in naloge, ki nastajajo s tem, da morajo narodi Sovjetske zveze biti stalno vzporedno s uspehi moderne tehnike.

Ob koncu poročila govori o nalogah znanosti in politike. O tem pravi:

Byrnesove izjave

Washington, 8. VZN. - Ameriški zunanji minister Byrnes je imel včeraj sestanek s predsednikom Trumanom, da bi s njim razpravljali o bodočih razgovorih z britanskimi ministri predsednikom Attleejem.

Nato je Byrnes na tiskovni konferenci izjavil, da voditelja obeh narodov še nista dosegla dokončnega sporazuma o palestinskem vprašanju, ni pa hotel povedati, če bodo o tem vprašanju znova razpravljali pri razgovorih, ki se bodo pričeli v soboto. Potem je izjavil, da Združene države upoštevajo potrebo umakniti svoje čete iz kitajskih področij, kjer se vrše boji, in je izjavil, da so vesti, ki govorijo o kitajski državljanski vojni, precej pretirane.

Ko je govoril o Sovjetski zvezi, je minister dejal, da je dobil nova poročila sovjetskega zunanjega ministra Molotova o vprašanju Daljnega vzhoda, ne da bi bil dosežen kak sporazum.

Byrnes je dejal, da ni mogoče nadzorovati vesti o spopadih med kitajskimi komunisti in ameriški mornariškimi silami in tudi da ne more povedati, ali bodo ameriške vojaške oblasti nadaljevale prevajanje vladnih čet v severno Kitajsko.

Dodaj, da so anglo-ameriški gospodarski razgovori v Washingtonu precej zadovoljivi, a misli, da ne bo mogoče doseči takojšnjega sporazuma.

Obletnica UNRRA-e

Beograd, 8. Tanjug. - Minister trgovine in preskrbe inž. Nikola Petrović je poslal ob priliki obletnice ustanovitve UNRRA-e pismo Herbertu Lehmanu, generalnemu ravnatelju UNRRA-e v Washingtonu. Pismo pravi med drugim: 'Podpora, ki smo jo že prejeli, nam je pomagala, da smo lahko prebrskali mnoge težave ter, da ohranjamo mnoge tane, ki so nam jih prizadeli kruti okupatorji. Mnogo tisoč ljudi je bilo rešenih smrti od lakote. Ustanovitvi in upravi združenih narodov za pomoč in obnovo so lahko pomogli na svoje delo. Vse, kar je uprava izvršila do današnjega dne, ne opravičuje samo njenega obstoja, temveč tudi dokazuje na najbolj prepričljiv način, da se njeno delo mora nadaljevati tudi v prihodnjem letu v korist milijonov prihodnjih in trpečih ljudi po vsem svetu.'

Sprejmite, prosim, ob priliki druge obletnice ustanovitve UNRRA-e izraz mojih najiskrejših želj, da bi imeli hvalenost za vse pomoči, ki jo je UNRRA nudila narodu Jugoslavije.

Poljska priznala albansko vlogo

Tirana, 8. ATA. - Vlada Poljske republike je priznala demokratično vlogo Poljske v Gruziji. Podružnica društva 'Putnik' tudi že deluje.

Kongres albanskih sindikatov

Tirana, 8. Tass. - Končal se je prvi kongres albanskih strokovnih sindikatov. Kongres se je obvezal, da bo dal vladi najaktivnejšo podporo v obnovi in industrializaciji države.

E. Hodža - Stalinu

Tirana, 8. ATA. - Predsednik demokratične vlade Albanije, generalni polkovnik Enver Hodža, je poslal generalistinu Stalinu brzojavko, v kateri mu izraža voščila albanskega naroda ob priliki 28. obletnice velike Oktobrske socialistične revolucije.

Sindikalni kongres v Varšavi

London, 8. VZN. - Varšavski radio poroča danes, da so sprejeli Velika Britanija, Italija, Jugoslavija in Češkoslovaška povabilo iz vrhovnega odbora poljske sindikalne konfederacije na prvi sindikalni kongres, ki se bo vršil v Varšavi med 18. in 20. novembrom.

Spomenik padlim v bitki za Berlin

Berlin, 8. VZN. - 'Associated Press' poroča, da bodo v nedeljo odkrili veličasten spomenik iz marmornja in granita v spomin sovjetskim vojakom, ki so padli v bitki za Berlin. Svečanosti bodo prisostvovali ruski in ameriški častniki ter francoske čete.

Sedež Združenih narodov

San Francisco, 8. VZN. - Zupan mesta San Francisco bo predložil na prihodnjem sestanku organizacije Združenih narodov v Londonu poročilo, da bi bil San Francisco izbran za sedež organizacije Združenih narodov.

Imre pred sodiščem

Budimpešta, 8. Tass. - Po poročilih budimpeštanskega radia in tiska, pripravila mađarsko državo tajništvo obtožnico proti bivšemu mađarskemu ministru za zunanje zadeve Imreju, ki ga bo mađarsko ljudstvo sodilo kot vojnega zločinca št. 1.

Otvoritev učiteljskega v Opatiji

Reka, 8. Tanjug. - V Opatiji je bila otvorjena prva učiteljska šola v Istri. Šola nosi ime znamenitega istrskega književnika Viktorja Cara. Ob otvoritvi šole se je vršila svečanost, na kateri je govoril književnik Viktor Car. Videl sem, kako sta vstopila, drug za drugim, skozi vrata ob dnu stopnice - Panko je šel, namesto njega v Istri.

Položaj v Grčiji

Atene, 8. Tass. - Vsi grški demokratični listi objavljajo izjavo voditelja grške napredne stranke Kafandarisa o Kanelopulosovi vladi in o vlogi, ki jo ima regent v vladi krizi.

'Z izjemo treh ali štirih brezbarvnih ministrov, je dejal Kafandaris, pripadajo vsi ostali najbolj reakcionarnemu delu rojalističnega tabora.'

Kafandaris je dejal, da je med vlado krize regent vztrajno poskušal z različnimi manevri razcepiti liberalno stranko. Poveril je sestavo nove vlade rojalističnemu voditelju, ne da bi to opravil s kakršnikoli razlogom, čeprav je nekoliko poprej sam zatrjeval, da so enostranske rešitve nedovoljene. Torej smatra regent samo demokratično vlado za nedovoljeno.

Kafandaris jasno izjavlja, da je Kanelopulos samo formalno imenovan predsednik, medtem ko vodi sedanjo vlado za poročilno Papandreu. Zelo obžalovanja vredno je, pravi Kafandaris, da regent ne želi ali da mu ni uspelo rešiti temeljnega vprašanja spremembe državnega ustroja iz orodja ene stranke v narodni organ. Brez tega pa bi bile volitve prenežajane in napadne, pa naj bi se vršile ob kakršnemkoli času. Vendar pa denimo, da je potrebno, da bi se izvedle volitve v januarju v kakršnikoli priliki pod pritiskom nezakonite kolike in njenih tolp. V takih okoliščinah bi se mogle volitve vršiti prav tako sedaj. Možno pa je tudi izhajati brez volitev in s silo pripeljati samodržnega fašističnega vladarja v deželo. Le strah pred resničnimi svobodnimi volitvami sili fašistične agente, da vztrajajo na takojšnjih volitvah.

Le demokratična vlada, zaključuje Kafandaris, lahko očisti državni aparat in ustvari pogoje za svobodne volitve.

Proslava 28. oktobra

Pariz, 8. VZN. - Ob priliki proslave, ki jo je priredilo združenje za francosko-sovjetsko prijateljstvo 7. novembra, je francoski zunanji minister Bidault izjavil: 'Francoski narod ne bo nikdar pozabil žrtv, ki so jih dali sovjetski skupaj s drugimi narodi za doseg zmage.'

Firlinger Stalinu

Moskva, 8. Tass. - Generalistim Stalin je sprejel ob češkoslovaškega ministrskega predsednika Firlingerja sledečo brzojavko: 'Ob obletnici Oktobrske revolucije pozdravlja češkoslovaška vlada v Vaši osebi bralca narode Sovjetske zveze in jim pošilja iskrene čestitke. Prepričan sem, da bo velika dežela Sovjetov, ki je pod vašim vodstvom dosegla zmago nad nacizmom in fašizmom, zanesljivo branila vseh demokratičnih ljudstev sveta.'

Čestitke MOS-a ob obletnici Revolucije

Mestni osvobodilni svet za Trst je poslal ob priliki proslave Oktobrske revolucije sledečo brzojavko:

Sovjetu mesta Leningrad, Osvobodilni svet za Trst praznuje v imenu prebivalstva Trsta, ki se je borbivo za svobodo, skupno s vašim mestom 28. obletnico velikega dne, ki je pomenil začetek poti svobodoljubnih narodov.

Smrt fašizmu - svoboda narodom!

Vrhovnemu Sovjetu ZSSR, Moskva, Osvobodilni svet za Trst izreka v imenu prebivalstva Trsta, ki ga predstavljajo, Vrhovnemu Sovjetu ZSSR najpripravi voščila ob priliki 28. obletnice Velike revolucije, ki je zaznamovala novo dobo za narode vsega sveta.

Smrt fašizmu - svoboda narodom!

Sovjetu v Moskvi. Ob priliki 28. obletnice Oktobrske revolucije pošilja Osvobodilni svet za Trst najpripravi voščila Sovjetu in prebivalstvu velike prestolnice - svetlinika, ki vodi narode v borbi za osamosvojitve.

Smrt fašizmu - svoboda narodom!

MOS ob Drapnovi smrti

Mestni osvobodilni svet za Trst je poslal generalnemu štabu Jugoslovanske armade sledečo brzojavko:

Generalnemu štabu Jugoslovanske armade, Osvobodilni svet za Trst, globoko potrt ob novici o presodni izgubi generalnega poročnika Petra Drapnina, se spoštljivo klanja spominu zmagovalnega povojnika, ki je osvobodil Trst.

Smrt fašizmu - svoboda narodom!

Jakselič prost

Trst, 8. - Jurij Jakselič, ki je bil 1. avgusta obsojen po zvezniškem sodišču na 18 mesecev zapora, je bil danes izpuščen iz tržaških zaporov. Pomističev je podpisal šef za civilne zadeve pri vrhovnem zavezniškem poveljstvu za Sedcozemlje.

Attleejevo potovanje

Washington, 8. Reuter. - Iz Bele hiše je bilo objavljeno, da bosta prišla v soboto v Washington angleški ministri predsednik Attlee in kanadski ministri predsednik Mackenzie King ter da bodo pričeli njuni razgovori s predsednikom Trumanom o bodočnosti atomske bombe v nedeljo na krovu predsedniške jahte na Reki Potomac.

Rzimovskij v Londonu

London, 8. - V angleško prestolnico je prišel poljski zunanji minister Rzimovskij, ki bo imel razgovore z angleškim zunanjim ministrom Bevinom o najvažnejših, do sedaj še nerešenih angleško-poljskih vprašanjih.

Oboroženi odpor narodov Jugoslavije proti tujim zavojevalcem je bil pravilna in edina rešila pot; s tem so se tudi Slovenci v velikem trenutku svoje zgodovine pravilno odločili. Edino Osvobodilna fronta je združila slovenski narod v krvavem boju in ga privedla k veličastni zmagi nad temnimi silami fašizma.

Ker so se slovenske katoliške množice same, po svojem zdravem nagonu pridružile narodno osvobodilnemu boju, so s tem tudi najodločnejše obsodile tista dejanja v slovenski katoliški družbi, ki so usodno ovirala pravičen razvoj slovenskega javnega življenja in zlasti izkoriščala verska čustva za narodno neslogo in razdor.

Slovenski katoličani

Slovenskim katoličanom

Slovenski katoličani, svetni in duhovniki, ki sodelujejo z Osvobodilno fronto slovenskega naroda, so nastopili na slovenske katoličane, kjer poudarjajo, da je bil oboroženi upor narodov Jugoslavije proti tujim zavojevalcem pravilna in edina rešila pot. Dalje poudarjajo zahtevo po zdravi v novi Jugoslaviji vseh Slovencev izven dosežanih državnih meja, s Trstom, Gorico in Goso Sveto vero. Ugotavljajo tudi, da so slovenske katoliške množice same, po svojem zdravem nagonu pridružile narodno osvobodilnemu boju in s tem najodločnejše obsodile tista dejanja v slovenski katoliški družbi, ki so izkoriščala verska čustva za narodno neslogo in razdor.

Proglas končuje s pozivom, naj se 11. novembra vsi katoličani odločijo za enotno ljudsko Slovenijo in novo Jugoslavijo pod vodstvom maršala Tita, Proglas so podpisali:

Franc S. Finžgar, župnik v pok. in pisatelj v Ljubljani; Edvard Kocbek, minister za Slovenijo v zvezni jugoslovanski vladi; dr. Janez Fabjan, univ. prof. in dekan teološke fakultete v Ljubljani; pater dr. Gvido Rant, OFM v Ljubljani; pater dr. Angelik Tominec, OFM v Ljubljani; dr. Marjan Breclj, podpredsednik Narodne vlade Slovenije; dr. Joža Pokorn, minister za pravosodje Narodne vlade Slovenije; Franc Sorli, minister za lokalni promet Narodne vlade Slovenije; Tone Fajfar, minister za gozdarstvo NVS in član predsedstva začasne narodne skupščine Jugoslavije; dr. Melod Mikš, duhovnik in član predsedstva začasne narodne skupščine Jugoslavije; dr. Anton Trstenjak, duhovnik, docent na teološki fakulteti v Ljubljani; dr. Maks Miklavčič, duhovnik in profesor v Ljubljani; dr. France Koblar, profesor in književnik v Ljubljani; dr. Stanko Gogolja, univ. docent v Ljubljani; Golia Modest, duhovnik in član Znanstvenega inštituta, Metlika; dr. Peter Sorli, vrnoučitelj v Ljubljani; polk. Zemljak Joško, profesor, član TO, OF, Ljubljana; sestra M. Ambrozija Zorko, d. N. D., prednica v Ljubljani; sestra M. Amabilis Kerševan, d. N. D., profesorica v Ljubljani; Toman Tomc, pomočnik ministra za soc. politiko NVS v Ljubljani; Kovač Stane, načelnik oddelka za izgradnjo oblasti pri predsedstvu.

Vladne spremembe v Č.S.R.

Praga, 7. - Češkoslovaška vlada je odstopila, a je bila takoj spet sestavljena s samo dvema spremembama. 'United Press' smatra to spremembo kot veliko zmago komunistov.

Sprememba obstaja v imenovanju dr. Jaroslava Stranysky, bivšega pravosodnega ministra, za namestnika ministrskega predsednika.

Mesto pravosodnega ministra je prevzel Prokop Drtina, tajnik predsedništva.

Ki so v pritičilih celicah čakali, kdaj jih odpeljejo na morišče. Ali bodo šli vsi, ali samo nekateri, kdo bo med njimi? Vedeli smo, da nihče med njimi ne bo podpisal prošnje za pomilostitev, a podpisali jo bodo najbrž iz lastnega nagiba branitelji. Katere izmed devetih bo komandant mesta, kateremu je šla odločitev, izbral za žrtve? Nihče tega ni vedel. Glede Pinkota sta mi še tik pred sodbjo dva branitelja zagotovila, da je gotovo, da ne bo streljan, glede Simona sem to na tistem upal.

Okoli desetih smo izvedeli, V eno izmed celic na našem hodniku so pripeljali Juri, apodaj jih je ostalo pet: Tomažič, Kos, Ivančič. V nadaljevanju v Bobek. Ubogi tovariši, Vas so torej zbirali za žrtve: študenta, dva kmeti, delavec in trgovec, zastopnike vseh slojev slovenskega ljudstva.

Okoli enajstih zvečer smo šlišali odpiranje in zapiranje celic in korake ter govorjenje po hodniku. Zbirali so tovariše za odhod s prvimi jutranjim vlakom, cimenjena je bila Posaona in San Gimignano. Ko so ti odšli, se je na nas hodnik vrnil mir. Le tu pa tam se je še slišal hrup in jokavi uršičev glas iz podzemskih celic.

A proti jutru je vstal okoli zavora hrum. Kamioni so vozili gor in dol, silačalo se je koraka: je voljakov, vmes so odmevala do nas rezka vojaška povelja. Prišlihnil smo. Zunanjo so brneli motorji vojaških vozil, vmes je bilo slišati odpiranje in zapiranje vrat. Tedaj pa je prodrli do nas grmki čel: 'Zdravo fantje!' Bil je zadnji pozdrav naših petih tovarišev. Med brnecem motorjev in rezkami vojaškimi povelji so prodrli do naše celice še zvoki pesmi. Kakor so se vozila oddaljevala, tako je pesem zamirala in končno zamrla: bila je zadnja pesem naših petih tovarišev na poti v smrt.

Dr. FRANE TONČIČ

(Se nadaljuje)

Proti večeru sta prišla v celico 41 namesta Pinkota in Simona druga dva tovariša. Bila sta mi oba prijatelja, toda besede nam kar niso hotele od ust. Legli smo zglodaj, a spali nismo vsa noč. Ne, še misli so bile pri njih devetih.

Proti večeru sta prišla v celico 41 namesta Pinkota in Simona druga dva tovariša. Bila sta mi oba prijatelja, toda besede nam kar niso hotele od ust. Legli smo zglodaj, a spali nismo vsa noč. Ne, še misli so bile pri njih devetih.

Proti večeru sta prišla v celico 41 namesta Pinkota in Simona druga dva tovariša. Bila sta mi oba prijatelja, toda besede nam kar niso hotele od ust. Legli smo zglodaj, a spali nismo vsa noč. Ne, še misli so bile pri njih devetih.

Proti večeru sta prišla v celico 41 namesta Pinkota in Simona druga dva tovariša. Bila sta mi oba prijatelja, toda besede nam kar niso hotele od ust. Legli smo zglodaj, a spali nismo vsa noč. Ne, še misli so bile pri njih devetih.

Proti večeru sta prišla v celico 41 namesta Pinkota in Simona druga dva tovariša. Bila sta mi oba prijatelja, toda besede nam kar niso hotele od ust. Legli smo zglodaj, a spali nismo vsa noč. Ne, še misli so bile pri njih devetih.

Proti večeru sta prišla v celico 41 namesta Pinkota in Simona druga dva tovariša. Bila sta mi oba prijatelja, toda besede nam kar niso hotele od ust. Legli smo zglodaj, a spali nismo vsa noč. Ne, še misli so bile pri njih devetih.

Proti večeru sta prišla v celico 41 namesta Pinkota in Simona druga dva tovariša. Bila sta mi oba prijatelja, toda besede nam kar niso hotele od ust. Legli smo zglodaj, a spali nismo vsa noč. Ne, še misli so bile pri njih devetih.

Proti večeru sta prišla v celico 41 namesta Pinkota in Simona druga dva tovariša. Bila sta mi oba prijatelja, toda besede nam kar niso hotele od ust. Legli smo zglodaj, a spali nismo vsa noč. Ne, še misli so bile pri njih devetih.

